

Debreceni Ítéltábla

Bf.IV.32/2021/16.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2021. március 30. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

v é g z é s t:

A különös kegyetlenséggel, több ember sérelmére elkövetett emberölés bűntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt vádlott ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2020. november 3. napján kihirdetett 17.B.25/2020/38. számú ítéletét helybenhagyja azzal, hogy a vádlott tényleges tartózkodási helye a ... Országos Büntetés-végrehajtási Intézet,

A szabadságvesztésbe beszámítja a vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 21 600 (huszonegyezer-hatszáz) Ft bünyügyi költség merült fel, melyet a vádlott visel.

I n d o k o l á s

[1] A Debreceni Törvényszék a rendelkező részben írt ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés bűntettének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) és f) pont [II-III. tényállás] és kapcsolati erőszak bűntettében [Btk. 212/A. § (2) bekezdés a) pont - I. tényállás], ezért halmazati büntetésül életfogytig tartó, fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a vádlott legkorábban 30 év letöltése után bocsátható feltétes szabadságra. A szabadságvesztésbe beszámította a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt. Elrendelte a ... Járásbíróság ... számú határozatával kiszabott 1 év 6 hónap börtönbüntetés utólagos végrehajtását. Rendelkezett továbbá a lefoglalt bűnjelekről és az eljárás során felmerült bünyügyi költség viseléséről.

[2] Az ítélet ellen a vádlott és a védő jelentettek be utóbb írásban is részletesen indokolt fellebbezést a cselekmény téves jogi minősítésére hivatkozva, a büntetés enyhítése érdekében.

[3] A vádlott perorvoslata indokolásában a korábbi védekezésének alapvető iránya szerint nem ismerte el felesége I. tényállásban írt rendszeres bántalmazását és a fiával kapcsolatos vádakát is alaptalannak tartotta, hivatkozva a gyermeke megbocsátását tanúsító levelére, valamint továbbra is tagadta, hogy a rendőrségen fel tudta volna idézni felesége

többszörös megszúrását. Utalt egyben elborult elméjére a III. tényállásbeli cselekmény kapcsán (13. számú másodfokú irat).

[4] A védő a fellebbezését írásban igen részletesen, valamennyi tényállást érintően megindokolta (6. számú másodfokú irat). Ebben a tényállás megalapozatlanságára hivatkozott és vitatta, hogy minden kétséget kizáróan bizonyítást nyert a vádbeli cselekmény, emellett a cselekmények jogi minősítését is sérelmezte. A III. tényállás tekintetében a bizonyítás anyagát is részletekbe menően elemezve kifejtette, hogy a vádlott felesége elleni cselekménye legfeljebb az erős felindulásban elkövetett emberölés büntettét valósíthatta meg, de érvei szerint alappal hivatkozhat olyan tudatborult állapotra is, mely már kóros elmeállapotot jelent. Korábbi érdemi nyilatkozataival egyezően foglalt állást a többi cselekmény tekintetében is. Összegezve: elsődlegesen valamennyi cselekmény vonatkozásában bizonyítottság hiánya miatti felmentésre, másodlagosan a III. tényállásba foglalt cselekmény erős felindulásban elkövetett emberölés büntettének minősítésére, ezzel összefüggésben a büntetés lényeges enyhítésére tett indítványt.

[5] Az ügyészség tudomásul vette az elsőfokú bíróság határozatát.

[6] A Fellebbviteli Főügyészség a ... számú számú átiratában a fellebbezéseket alaptalannak tartva az ítélet helybenhagyására tett indítványt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok megtartásával megalapozott tényállást állapított meg, törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére és az elbírált cselekmények jogi minősítése is megfelel az anyagi jogi szabályoknak. A büntetéskiszabás is arányos. Törvényesek az ítélet egyéb rendelkezései is, ezért annak helybenhagyása indokolt.

[7] A másodfokú bíróság a védelmi perorvoslatokat a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.) 599. § (1) bekezdés értelmében nyilvános ülésen bírálta el, az ügyész, a vádlott és védő jelenlétét – a járványügyi helyzetre is tekintettel – telekommunikációs eszközzel biztosítva. E körben megjegyzendő, hogy a Be. normarendszerében a fogva lévő vádlott ilyen jelenléte már fokozatosan főszabállyá válik annak kiemelésével, hogy a járványügyi helyzet miatt a 2020. évi LVIII. törvény (továbbiakban Kivezető tv.) és a 112/2021. (III.6.) Korm. rendelet (továbbiakban Veir.II.) 38. § (2) bekezdése az adott helyzetben a perbeli főszemélyek személyes jelenlétét nem is tette lehetővé.

[8] A nyilvános ülésen az ügyész az átiratában foglaltakkal egyezően az elsőfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt (16. számú jegyzőkönyv 4. oldal 8. bekezdés).

[9] A védő az írásban benyújtott jogorvoslatának érvelését fenntartva a vádlott bizonyítottság hiányában történő felmentését, másodsorban a III. tényállási pontban írt cselekmény erős felindulásban elkövetett emberölés büntettének minősítését, ennek megfelelően a kiszabott büntetés lényeges enyhítését indítványozta. A vádlott megbánását hangoztatta, de továbbra is fenntartotta, hogy a cselekménysort felesége hűtlensége indította el.

[10] A védelmi fellebbezések nem alaposak.

[11] A vádlott és a védő fellebbezésének irányára tekintettel a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése értelmében teljes volt a felülbírálat, azaz a másodfokú bíróság a törvényszék ítéletét és az azt megelőző eljárást a perjogi szabályok, a tényállás megalapozottsága, a bűnösség, a cselekmény minősítése, a büntetéskiszabás és egyéb kérdések vonatkozásában is arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki és milyen okból fellebbezett.

[12] Az ítéltábla a felülbírálat során megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást perrendszerűen, széleskörben, körültekintően folytatta le, nem vétett sem abszolút, sem olyan súlyú relatív hibát, mely az ítélet hatályon kívül helyezését tette volna szükségessé, ilyenre sem az ügyész, sem a védelem nem hivatkozott.

[13] A tényállás megállapítására is kiható, lényeges, *nem* feltétlen eljárási szabálysértések azonban történtek.

[14] Az elsőfokú bíróság egyrészt megsértette a kétszeres eljárás tilalmának (ne bis in idem) a Be. 4. § (3) bekezdésében megfogalmazott elvét, mely szerint büntetőeljárás nem indítható, illetve a megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, ha az elkövető cselekményét már jogerősen elbírálták, kivéve a rendkívüli jogorvoslati eljárások és egyes különleges eljárások esetét. Ez olyan alkotmányos elv, melyet a hazai jog részét képező nemzetközi egyezmények is deklarálnak (A Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya 14. cikk 7. pont).

[15] A többszöri eljárás tilalmának – mely az alaki jogerő egyik legfontosabb hatása – megítélésekor azt kell vizsgálni, hogy egy jogerős bírósági határozattal elbírált cselekmény (a történeti tényállás, maga a tett) és egy újabb eljárásban vád tárgyává tett cselekmény azonos vagy eltérő-e. Ez a tettazonosság kérdése. A tettazonosság azt jelenti, hogy a két történeti tény, az eseménysorozat azonos, ugyanakkor az nem kívánalom, hogy a két tényállás a legapróbb részletekig megegyezzen (EBH2005. 1119., BJD 9440, BH20011. 245., Debreceni Ítéltábla Bf.II.134/2018/6). A jogerősen elbírált tett miatt újabb eljárás nem indítható, értelemszerűen az ítélt dolgot („res iudicata”) képező cselekmény (tett) újabb elítélés alapja nem lehet. E körben megjegyzendő, hogy a kétszeres eljárás tilalma és az ítélt dolog két szervesen összefüggő, de különböző fogalom. Az előbbi az alaki jogerőhöz kapcsolódik és az újabb eljárást és elítélést *kizáró* hatást jelent, míg az utóbb az anyagi jogerőhöz kötődik és a *lezáró* hatást (véglegesség, megváltozhatatlanság) emeli ki (Pápai Tarr Ágnes: A ne bis in idem elv az Európai Bíróság gyakorlatában. Miskolci Jogi Szemle, 2017/2. szám, 101. oldal).

[16] A felülbírált ügyben a vád és az elsőfokú ítélet is tartalmazza az I. tényállás részeként a ... Járásbíróság ...-én jogerőre emelkedett számú ügydöntő határozatának tényállását, mely szerint a vádlott 2016. november 9. napján nyújtófával testszerte bántalmazta a sértettet. A két tényállás nem vitásan azonos és az ítéletből az tűnik ki, hogy a bíróság jelen ügyben a jogerős ítélet tényállását ítélete tényállásába foglalta és jogilag is értékelte. Ez viszont kizárt, mert a kétszeres eljárás tilalmába ütközik.

[17] A kétszeres értékelés tilalmának megsértése általában (főként egy cselekményes ügyben) a Be. 607. § (1) bekezdése szerint, figyelemmel az 567. § (1) bekezdés b) pontjára,

az ítélet hatályon kívül helyezése mellett az eljárás megszüntetéséhez vezet. Jelen esetben azonban más a perjogi helyzet. Az elsőfokú bíróság az ítélt dolgot alkotó cselekményrészt a Btk. 212/A. § (2) bekezdés a) pontja szerinti kapcsolati erőszak büntette egyik rész-cselekményének tekintette. A többszörös elkövetéssel megvalósítható kapcsolati erőszak egyes cselekménymozzanatait természetes egységet alkotnak és e természetes egységnek része a jogerősen elbírált tett. A később részletezettek szerint azonban a kapcsolati erőszak büntette e tényállásrész mellőzésével és a még (jogerősen) el nem bírált tényállásrészek alapulvételével is megállapítható, sőt a felelősséget meg kellett állapítani, ezért „részleges” hatályon kívül helyezésre és az eljárás részbeni megszüntetésére nem kerülhetett sor. Arra nincs eljárásjogi lehetőség, hogy a másodfokú bíróság egy természetes egység részére mondjon ki kasszációt. A törvénysértés viszont egyértelmű, melyet orvosolni kellett, ennek módja pedig: a jogerősen elbírált cselekmény [27] bekezdés tényállásból való mellőzése és a bűnösség körében történő figyelmen kívül hagyása.

[18] Az elsőfokú ítéletből az tűnik ki, hogy a törvényszék bizonyítékként értékelte a helyszínen intézkedő T1, T2 és T3 tanúvallomásából, valamint az általuk jegyzett rendőri jelentésből (nyomozási irat I. kötet 179-183. lap) azon részt, miszerint a vádlott a helyszínen elmondta nekik, hogy ő ölte meg és milyen okból a feleségét. Már az 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) hatálya alatt is töretlen volt a gyakorlat, de a Be. terhelti vallomásra és figyelmeztetésre vonatkozó szabályai [183-185. §] már normatív módon is egyértelművé teszik, hogy a hallgatási jogra történő figyelmeztetés hiányában az elkövető által a rendőrségnek tett bármilyen nyilatkozat, előadás bizonyítékként nem értékelhető. A törvény tételes rendelkezései mellett ezt alapvető elvek, a hallgatás joga, a Miranda elv és az önvádra kötelezés tilalmának elve is kizárja. Ennek azonban a felülbírált ügyben nem volt érdemi jelentősége, mert más bizonyítékok alátámasztották a vádat, a jogkérdés fontossága miatt azonban indokolt volt ennek kiemelése.

[19] A 2020. november 3-i tárgyaláson került sor a határozathirdetésre (38. számú jegyzőkönyv 2. oldal). A szóbeli indokolás lényege még az akkor hatályos Be. 549. § (3) bekezdése szerint is igen sommás, ekkor azonban még nem volt hatályban azon rendelkezés, mely előírja a tényállás lényegének ismertetését is, illetve egyébként sem lennének megállapíthatók a 608. § (1) bekezdés g) pontjába írt feltételek, szükséges azonban rámutatni, hogy a szóbeli indokolást nem jogerős ítéletnél nagyobb részletességgel kell jegyzőkönyvbe foglalni és különösen irányadó ez a 2021. január 1-jétől hatályos szabályozásnál, mert most már a tényállásra való kitérés nem mellőzhető.

[20] A törvényszék a Be. 454. § (1) bekezdésétől eltérve ügydöntő határozatát nem kézbesítette a sértettnek, illetve a sértett jogutódjának és értelemszerűen egyidejűleg így nem is tájékoztatta a jogosultakat a Be. 51. § (5) bekezdésében meghatározott alapvető sértetti jogokról.

[21] Összegezve: az eljárási szabálysértések tényszerűek, azonban az ítélet érdemi elbírálását nem befolyásolták. Ilyen tárgyi súlyú ügyben, a magasabb hatáskörű bíróságon indult eljárásban azonban az eljárási szabályoktól eltérés kiemelése az egységes és helyes gyakorlat érdekében nem mellőzhető.

[22] Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és döntően megalapozott tényállás [Be. 561. § (3) bekezdés c) pont] állapított meg, mely csak részben volt megalapozatlan hiányosságok és csekély mértékben az iratoktól eltérő volta miatt [Be. 592. § (2) bekezdés a) és pont]. Felderítetlenség, *érdemi* iratellenesség és helytelen ténybeli következtetés viszont nem állapítható meg. Emellett szűk körben a vádlott egyik korábbi elítélésére vonatkozó tények [Be. 561. § (1) bekezdés b) pont] voltak hiányosak.

[23] A III. tényállás hiányossága, hogy a bíróság nem állapította meg a megfelelő részletességgel a sértett magatartását, kijelentéseit a vádlott támadása előtt. Másrészt a kétszeres eljárás tilalma megsértése szükségszerűen vezetett a jogerősen elbírált cselekmény mellőzéséhez, ezen túl a törvényszék a [84] bekezdésben a jogi indokolásba és nem a történeti tényekhez tartozó értékelő megállapítást tett a különös kegyetlenség jogi ismérveit jellemezve. A sértett sérüléseit és keletkezési módjukat tekintő tények pedig szűk körben pontatlanok voltak.

[24] A részbeni – és a másodfokú eljárásban kötelező módon orvosolandó – megalapozatlanságot az ítéltábla a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján, az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő iratok tartalma alapján a következők szerint egészíti ki, illetve helyesbíti, továbbá pontosítja a vádlott korábbi elítélésére vonatkozó tényeket.

[25] [3] bekezdés: A víz, gáz- és központi fűtés szerelő vádlott legmagasabb végzettsége szakmunkásképző iskola.

Az ítéltábla a tényállást a vádlott másodfokú nyilvános ülésen tett előadása alapján helyesbítette (16. számú jegyzőkönyv 4. bekezdés). Az elsőfokú ítéletben is jelzett szakképzettség egyébként is ellentmond annak, hogy a legmagasabb végzettsége csak általános iskola.

[26] A [4] bekezdésben a ... Járásbíróság a ... számú határozatában a próbaidő tartamára elrendelte a vádlott pártfogó felügyeletét.

A kiegészítés a csatolt büntetőirat tartalmán alapul.

[27] III. tényállás, [45] bekezdés: a sértett olyan kijelentést is tett a vádlott felé a későszóra visszatétele előtt, hogy leszúrja.

A másodfokú bíróság a tényállást e részben tanú6 tanú – az elsőfokú bíróság által hitelt érdemlőnek tartott és részleteiben is elfogadott – tárgyalási tanúvallomása alapján egészítette ki (27. számú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldal utolsó bekezdés). A fenyegető kijelentésről a tanú már a nyomozás során is vallott, ezért szükséges volt a pontosítás, mely egyébként nem hatott ki a büntetőjogi főkérdésekre a később részletezettek szerint. Az elfogadott vallomása azonban ilyen formában nem „szűkíthető” le, ez ellentmondana az események valósághűségének.

[28] [49] bekezdés utolsó mondat: A vádlott a már magatehetetlen a sértett hüvelyébe dugta a kést és a nemi szervét belül sebezte meg az eszközzel.

A hüvelysérülés az orvosszakértői vélemény által egyértelműen bizonyított tény, ugyanakkor a külsérelmi nyom hiányából és az orvosszakértők tárgyalási előadásából helyesen az a

következtetés vonható le, hogy nem szúrt a vádlott a sértett vaginájába, mert ezen esetben külsérelmi nyommal kellett volna számolni, hanem a korábbi bántalmazás miatt magatehetetlen, védekezésre már nem képes sértett nemi szervébe dugta az eszközt és azt ott mozdította el, így okozott belső sérülést.

[29] A [76] bekezdés: a sérülések e csoportjának jele: E).

[30] A [77] bekezdésben pedig a betűjel: F).

[31] A [78] bekezdés első sor: a mellkas elülső felszínén még további 4 rendbeli a sérülés keletkezett.

A sértetti sérüléseke vonatkozó előbbi helyesbítések alapja dr. ... és dr. ... orvosszakértők véleménye (nyomozási irat 2. kötet 541-543. lap).

[32] A [84] bekezdés a tényállásból történő mellőzéssel a jogi indokolás része.

[33] E kiegészítésekkel és helyesbítéssel a tényállás megalapozottá vált és a Be. 593. § (3) bekezdése alapján a másodfokú ítélezés alapját képezte.

[34] Az elsőfokú bíróság az ügy eldöntése szempontjából lényeges személyi és tárgyi jellegű, közvetlen, közvetett és származékos bizonyítékokat megvizsgálta és azokat egyenként és összességében is hibátlanul, a logika törvényei, az észszerű gondolkodás szabályai szerint értékelte. Vizsgálta a vádlott, az eljárás során lényeges részekben is módosított vallomásait, a cselekmények egy részét közvetlenül észlelő, más részeiről közvetetten tudomást szerző tanúk vallomásait annak megjegyzésével, hogy a tárgyaláson a hozzátartozói viszonyra tekintettel a vallomást megtagadó tanúk korábbi, nyomozási vallomásainak felhasználására törvényesen került sor. Ezen túl részletesen és alaposan értékelés körébe vonta a tárgyi bizonyítékokat, a helyszín adatait és a releváns szakértői véleményeket is. A mérlegelés hibátlan, az abban foglaltakkal az ítéltábla egyetértett.

[35] Fontos a revízió e részében leszögezni, hogy megalapozatlansági ok hiányában, vagy a részbeni megalapozatlanság orvoslását követően a tényálláshoz kötöttség elvéből adódóan az a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. Ennek elvi indokát a Be. 167. § (3)-(4) bekezdése adja, ami szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése és védett mikénti értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Mindezek kiemelése a védelmi indítványok és a perorvoslat indokai folytán mellőzhetetlen.

Utal rá az ítéltábla, különös tekintettel a magyar büntetőeljárásban is már hatályos részleges precedens jellegre, hogy a közzétett eseti döntésekre hivatkozás indokolt, e döntések ugyanis az egységes bírói gyakorlat kialakítását, a vitás jogkérdésekben való eligazodást, és ebből következően a jogbiztonságot szolgálják [BH2020. 94. (Kúria Bfv.I.486/2019.)].

[36] A másodfokú határozat e részében, a megalapozottság revíziója után szükséges rögzíteni, hogy az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségét megsértette. Ennek indoka, hogy az indokolási kötelezettség teljesítése csak megalapozott, illetve megalapozottá tett tényállás tekintetében vizsgálható; amennyiben ugyanis a tények megállapítása hiányzik, úgy az azokra vonatkozó indokolás sem kérhető számon (EBH2019 B.9. I., EBH2018. B.8.III.).

[1] Az indokolási kötelezettségét a törvényszék azért sértette meg, mert a Be. 561. § (3) bekezdés f) pontjának előírása ellenére nem adta indokát a védő többbírányú, szerteágazó bizonyítási indítványai (elsőfokú irat 15. szám, 36. számú jegyzőkönyv 14. oldal) elutasításának. A védő már az előkészítő ülésen bizonyítási indítványt terjesztett elő, melyet a tárgyaláson fenntartott. Az elsőfokú bíróság az indítványokat elutasította, azonban adós maradt e körben az indokolással. Mindez abszolút hibát nem jelent, de a Be. 609. § (2) bekezdés d) pontjában szabályozott relatív eljárási szabálysértés, mely hatályon kívül helyezéshez azért nem vezethetett, mert a másodfokú eljárásban az indokolás hiányossága pótolható. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a védő írásbeli bizonyítási indítványát már az előkészítő ülésen el kellett volna bírálni, mert ezen eljárási cselekmény lényege a perkoncentráció érdekében a bizonyítás menetének meghatározása, melybe értelemszerűen beletartozik, hogy a bíróság mely indítványnak ad helyt.

[37] Az ítéltábla ezért az elsőfokú ítélet indokolását a bizonyítási indítványok elutasítása kapcsán a következők szerint egészíti ki.

[38] A védő a bírósági eljárásban is kifogásolta, hogy a nyomozás során elutasították a bizonyítási indítványait és nem volt lehetősége a védelemnek feltárni azon körülményeket, melyek a perbeli szóváltáshoz és a sértett halálát eredményező cselekményhez vezettek. E bizonyítási hiányosság akadályozta annak, hogy a bíróság álláspontja szerint törvényesen, erős felindulásban elkövetett emberölésnek minősítse a sértett2 elleni cselekményt. A vádlott nem tudta bizonyítani felesége hűtlenségét, melynek oka, hogy letartóztatásban volt. A védő az elsőfokú bíróságon 15. sorszám alatt előterjesztett beadvány 1-2. oldalán általánosságban kifogásolta a bizonyítás hiányosságát. A sértetti hűtlenséget az elsőfokú bíróság ugyanakkor a bizonyítékok okszerű mérlegelésével, alappal vetette el, emellett az esetleges hűtlenség sem adna méltányolható indokot a vádlotti cselekmény elkövetésére.

[39] A védő több pontban vitatta a vádirati ténymegállapításokat. Az I. tényállással kapcsolatos 8. pontban előadottak bár általánosságban és alaptalanul, de a bizonyítás kiegészítését célozták sértett2 otthonának időleges elhagyására és a panzióban tartózkodására vonatkozóan. E tényeket azonban az elsőfokú bíróság megfelelően feltárta és erre az egységes tanúvallomások alapján volt lehetőség. Semmi indok nincs e körben a további bizonyításra, sem személyi, sem tárgyi formában. A szállodai tartózkodás egyébként sem bír jelentőséggel a vádbeli cselekmény eldöntésekor.

[40] A 15. pontban a vádlott komoly öngyilkossági szándékának igazolására újabb elmeorvosszakértői vélemény beszerzését tartotta szükségesnek. Erre azonban sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem volt indok, mert a bíróság az elmeállapot kapcsán a megfelelő bizonyítást lefolytatta és megalapozottan fogadta el az elmeorvosszakértő véleményét, mely vélemény minden lényeges szakkérdésre megfelelő választ adott.

[41] A védő a II. tényállással összefüggésben az 1. pontban, valamint a III. tényállással kapcsolatban is orvosszakértői vélemény beszerzését indítványozta a vádlott kiugróan magas cukorértékei élettani hatásainak ellenőrzése érdekében. E részben azonban az elsőfokú bíróság dr. ... orvosszakértő véleménye és a rendelkezésre álló okiratok alapján a tényállást kétséget kizáróan meg tudta állítani, ezért a bizonyítás kiegészítésére e részben sem volt alap.

[42] A vádlott elme- és pszichés állapotáról készített szakvélemény érvei szerint elfogult álláspontot képvisel, ezért más szakértők kirendelésére tett indítványt (III.6. pont, 8. oldal). A szakértői elfogultságra utaló körülményeket azonban a védő nem jelölte meg és ilyen körülmények nem is voltak feltárhatók. Az érdektelen szakértők aggálymentes, szakmailag kifogástalan véleményt adtak, melyek kifogásolása pusztán a mérlegelés támadását jelenti, ami eredményre nem vezethetett.

[43] A III.7-9 pontban a védő több személy, így tanú12, tanú14 és tanú15 tanúk poligráfós vizsgálatát is indítványozta annak igazolására, hogy Terhelt1nénak tanú12sal és tanú16 is volt szexuális kapcsolata, mely okot adott a vádlott hűtlenségére és méltányolható módon fokozta indulatait. Az indítvány két okból sem teljesíthető. Egyrészt műszeres vallomásellenőrzésre (poligráfós vizsgálat) a Be. 212. § (1) bekezdése értelmében az ügyészség és a nyomozó hatóság által kizárólag a nyomozás során kerülhet sor. A vádemelést követően ilyen vizsgálatra a törvény nem ad lehetőséget, másrészt arra semmilyen észszerű indok nincs, ugyanis az elsőfokú bíróság igen részletes bizonyítás útján zárta ki a sértett hűtlenségét, de amint már utalt rá a másodfokú bíróság, a vádlott esetleges megcsalása sem indokolhatta a brutális tettet és nem támasztaná alá az erős felindult állapotban történő elkövetést.

[44] A ... Panzióban való sértetti tartózkodás kapcsán már utalt rá az ítéltábla, hogy az egyébként nem vitatott tény nincs befolyással a vádbeli eseményekre, további bizonyítás e körben nem csak indokolatlan, de az eljárás szükségtelen elhúzódásához is vezetne (III.10.).

[45] A III.11. pontban a védő id. tanú1, tanú17 és „...” néven megjelölt személyek tanúkihallgatását indítványozta szintén a sértetti hűtlenség alátámasztására, mely indítvány a már részben indokoltak szerint nem lehetett alapos, hiszen az elsőfokú bíróság a megfelelő bizonyítást e körben lefolytatta és a tanúk esetleges, a sértett elleni vallomása sem vezethetne eltérő tények megállapításához. „...” nevű személy pedig nyilvánvalóan ilyen formában nem idézhető, még akkor sem, ha a védő megjelölte, hogy a vádlott és a sértett szomszédja volt.

[46] A III.12. pontban a védő a vádlott hazugságvizsgálatát indítványozta, mely az előzőekben már részletezettek szerint szintén nem foghatott helyt, másrészt annak akadályát képezte a tényállás megalapozottsága is.

[47] A III.13. pontban megismételte a védelem már a nyomozás során előterjesztett indítványát a sértett – a vádlott állítása szerint ondóval szennyezett – fehérneműjének (bugyi) felkutatása és DNS vizsgálata érdekében. A nyomozó hatóság kísérletet tett a ruhanemű felkutatására, mely nem vezetett eredményre, a sértett rokonai nem találták a fehérneműt, igaz a nyomozó hatóság sem törekedett teljes intenzitással a felderítésre, de ennek azért nem volt jelentősége, mert egy esetlegesen évekkel korábban eldugott alsónemű, még ha ondóval is

szennyezett, nem igazolta volna a sértett hűtlenségét, de még a hűtlenség igazolása sem fordítaná meg a büntetőjogi főkérdéseket. Az indítvány e körben minden alapot nélkülözött, elutasítása szükségszerű.

[48] A III.14. pontba foglalt indítványrészre sem volt meggyőző, észszerű ok. Nem a büntetőper feladatát képei a vádlott apaságának igazolása vagy kizárása, másrészt kegyeleti és személyiségi jogokat is sértő (a gyermekek tekintetében) a büntetőperben ilyen bizonyítás lefolytatása, mely sehová nem vezetne, azaz a büntetőjogi főkérdésekben nem releváns, ezért szóba sem kerülhetett ezen védői indítvány teljesítése.

[49] Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére és a cselekmények minősítése is megfelel az anyagi jognak.

[50] Elsősorban azt kell kiemelni, hogy büntethetőségi akadály nem áll fenn. A sértett2 elleni cselekmény rendkívül gátlástalan, brutális volta miatt elsődlegesen a kóros elmeállapotot kellett kizárni. Ezt az alapos és részletes elmeorvosszakértői bizonyítás elvetette és a törvényszék helyesen találta hitelt érdemlőnek a kulcsfontosságú bizonyítási eszközökből származó bizonyítékot. Mindez szakkérdés, ezért a szakértők aggálymentes megállapítására megalapozott tényállás alapítható.

[51] Az I. tényállásba foglalt cselekmény a tényállás eljárásjogi okból való szükségszerű módosítása, a tett „szűkülése” ellenére valóban a Btk. 212/A. § (2) bekezdés a) pontja szerint kapcsolati erőszak büntettének minősül. E részben az elsőfokú bíróság nagyrészt helytálló, részletes, dogmatikai alapokat is érintő indokolást adott és megalapozottan hivatkozott az EBH2017. B.17. számú elvi határozatra, valamint a BH2020. 195. számú eseti döntésre. A tényállás módosításától független legalább három olyan erőszakos cselekményrész megállapítható, mely az idézett törvényhelybe ütközik. A védői érvekre a másodfokú bíróság kifejti, hogy a bíróság a vádlott javára döntött, mert felmerült a lehetősége akár a Btk. 212/A. § (3) bekezdés szerinti, azaz súlyos testi sértés (kísérletével) elkövetett kapcsolati erőszak megvalósításának is. Erre azonban valóban nem voltak tényalapok, viszont a könnyű testi sértésre az orvosi dokumentálás hiányában is igen, annak megjegyzésével, hogy a megállapított alakzat tetteles becsületsértéssel is elkövethető. Az elsőfokú ítélet indokolása a [173] bekezdésében azonban helyesbítendő, mert a jogerősen elbírált cselekményrészre a minősítésnél sem lehet utalni. Ezen túl mellőzendő a [175] bekezdés, mert a kapcsolati erőszak minősített, büntetési esetei büntethetőségéhez magánindítvány nem szükséges [Btk. 212/A. § (4) bekezdés, EBH2017. B.17. III.).

[52] Egyetértett a másodfokú bíróság azon törvényszéki állásponttal, hogy a II-III. tényállásban írt, sértett1 és sértett2 sértettek sérelmére késsel elkövetett cselekmény a Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés f) pontja szerinti, sértett2 esetében még a (2) bekezdés d) pontja szerint is minősülő több emberen, részben különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntettének a kísérletét valósította meg.

[53] sértett2 sértettre a vádlott ölési kijelentést téve, irányzottan támadott a törrel az életfontosságú képleteket magában foglaló hastájék felé. A szúrás irányzott és határozott volt és a sérülést, illetve a komolyabb következményeket a sértett csak a védekezése által kerülhette el. Az alanyi és tárgyi tényezők alapos értékelése folytán okszerűen lehet

következtetni arra, hogy az elkövetés pillanatában a vádlott a sértett életét ki akarta oltani, azaz egyenes ölési szándéka igazolt. A cselekmény kísérleti szakban maradt és távoli, mivel még sérülés sem következett be. A jogi indokolásból azonban az ítéltábla a [184] bekezdésből mellőzi, hogy a vádlott kifejezetten fia megölése céljából ment a helyszínre, mely felveti a tényállásból és a vádból, illetve vádlói akaratból sem kitűnő előre kitervelt elkövetést. E részben az indokolás a rendelkező résszel ellentétes, ezért az indokolást módosítani kellett.

[54] sértett2 életének kioltása során a vádlott vitathatatlanul egyenes szándékkal cselekedett.

[55] sértett2 elleni támadásnál szükséges azonban a jogos védelem vizsgálata és ehhez fűződően az erős felindulásban elkövetés kizárása, melyre az elsőfokú bíróság csak részben fordított figyelmet. A tényállás ugyanis egyértelműen rögzíti, hogy a vádlotti támadást megelőző veszekedés során a sértett egy kést vett magához és férje felé fenyegető kijelentést is tett, hogy nem fél tőle, leszúrja. Ez felveti, hogy a vádlott életét jogtalan támadás veszélye fenyegette [Btk. 22. § (1) bekezdés], vagy pedig a vádlott tévedhetett ilyen támadás, vagy annak fenyegető veszélye tekintetében (vélt jogos védelem). Erről azonban nincs szó, mert az irányadó tényállás szerint a sértett a kést letette s csak ezután indította a vádlott jogtalan támadást a kiszolgáltatott sértettel szemben. A vádlott ennek megfelelően nem került jogos védelmi helyzetbe és ténybeli tévedés sem írható javára, ezzel szemben indulatos állapotban gátlástalan módon kioltotta a felesége életét.

[56] A másodfokú bíróság nem osztotta védelem indokait, hogy a vádlott méltányolható okból, erős felindulásban ölt (Btk. 161. §). Az erős felindulásban elkövetés megállapításának kettős feltétele van: a méltányolható ok és maga az élelektani alapon kialakuló tudathomályosulással járó affektus (indulat). Egyik feltétel sem állapítható meg. Egyrészt az alaptalan féltékenysége miatt a feleségét évek óta bántalmazó, gyötrő vádlottnál erkölcsileg vagy bármilyen más formában méltányolható ok nem tartható fel, másfelől az a rendkívüli indulati állapot sem igazolt, mely szükségszerű feltétele a privilegizált ölés megállapításának. E tekintetben a másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság indokait.

[57] Az ölési cselekmény e sértettnél egyben a Btk. 160. § (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel különös kegyetlenséggel elkövetett.

[58] A Kúria 3/2013. Büntető jogegységi határozatának II. 4. pontjában foglaltak szerint a különös kegyetlenség fogalma alá az átlagost lényegesen meghaladó szenvedéssel járó, rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalázásával vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve végrehajtott ölési cselekmények vonhatók. A különös kegyetlenséggel elkövetés megállapításához az elkövető tudatának az elkövetés idején át kell fognia a végrehajtás különös kegyetlenségét. A terheltnek erre a tudattartalmára a sérülések számából, a bántalmazás hosszan tartó, elhúzódó voltából, a sértett látható szenvedéséből vonható le a megfelelő következtetés (Kúria Bfv.III.1.420/2013/6.)

[59] A Kúria kötelező iránymutatása és a követett bírói gyakorlatban kialakított szempontok alapján a vádlott cselekvősege maradéktalanul kimeríti e minősítő körülményt. A

vádolt rendkívüli gátlástalansággal, brutálisan, a sértett emberi méltóságának megalázásával vitte véghez az ölést. Az életéért könyörgő sértettet a késsel 36 esetben megsebezte, egy esetben a kést a hüvelyébe dugta és úgy okozott belső sérülést. Ezek a körülmények egyértelműen igazolják a vádlott olyan fokú embertelenségét, ami az emberölés e súlyosabban minősülő esetének megállapítását tette szükségessé.

[60] A Btk. 160. § (2) bekezdés f) pontjában írt minősítő körülmény megállapítása is helyes, figyelemmel a 3/2013. Büntető Jogegységi Határozat II.6. pontjában kifejtett, kúriai iránymutatásra. A vádlott ölési szándékkal cselekedett mindkét sértettnél, sértettl sértett esetében a cselekmény kísérleti szakban maradt, míg a késsel való támadás felesége halálát okozta, ezért az összefoglalt bűncselekmény (törvényi egység) kísérletnek minősül.

[61] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi, enyhítő és súlyosító tényezőket feltárta és azokat a nyomatékuknak megfelelően értékelve a vádlottal szemben a büntetési céloknak megfelelő, a büntetéskiszabási elvekkel összhangban álló, tetterányos és az egyéniesítés követelményeit is érvényre juttató büntetést szabott ki. E büntetés szükséges az egyéni és általános megelőzéshez.

[62] Az ítéltábla mellőzi az enyhítő körülmények sorából azt, hogy a vádlott kevert személyiség szerkezetű (elsőfokú határozat [198] bekezdés), mivel ez az igazságügyi elmeorvoszakértői vélemény szerint semmilyen befolyással nem bírt a vádlott cselekményére.

[63] A felesége és fia életére törő, házastársa életét kioltó vádlottal szemben kizárólag határozatlan ideig tartó szabadságvesztés alkalmas a büntetési célok eléréséhez. Nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor a vádlottal szemben életfogytig tartó szabadságvesztést alkalmazott.

[64] A feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontjának meghatározása is törvényes Ilyen, a társadalmat is megdöbbentő ölést elkövető vádlottat a társadalomból ki kell zárni és arra sincs lehetőség, hogy a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezés vádlott javára történő módosítására kerüljön sor annak megjegyzésével, hogy a feltételes szabadságra bocsátásból való kizárásnak nem álltak fenn a feltételei. A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását egyébként a vádlott terhére bejelentett ügyészégi fellebbezés hiányából eredően a súlyosítási tilalom szabályai is kizárták [Be. 595. § (1) és (5) bekezdés].

[65] A szankció felülbírálata kapcsán a másodfokú bíróság még utal a következőkre. A büntetéskiszabás során a büntetőjog általános elveire, és az Alaptörvényből fakadó alkotmányos követelményekre is figyelemmel kell lenni. A büntetéssel történő jogkorlátozásnak meg kell felelnie az arányosságnak, a szükségszerűségnek és az ultima ratio elveinek (1214/B/1990 AB határozat). A szankció arányossága azt is jelenti, hogy a hasonló tett elkövetőit hasonló büntetéssel kell sújtani az elkövetett tethöz, és a bűnösség mértékéhez is viszonyítva, de az arányosság vizsgálata a sérelem, a kár, a bűnösség foka, a bűncselekmények súlya egybevetését is feltételezi. Az arányosság jelenti a tett arányosságát, de a büntetésnek az elkövető személyiségéhez is igazodnia kell. Az egyéniesítés azonban nem sértheti a bírói gyakorlat egységének elvét, amely a jogbiztonság és a törvény előtti

egyenlőség szempontjából alapvető. Ennek megfelelően a hasonló súlyú bűncselekményekre, illetve hasonló személyi körülményekkel jellemzett elkövetőkkel szemben nem szabad lényegesen eltérő szankciókat alkalmazni. Az egyes bűncselekmények természetéhez és a súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásain nyugvó büntetések együttesen szolgálják a jogállami büntetés funkcióját, a társadalom védelmét, a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást, valamint a speciális és generális prevenciót. A büntetés kiszabása során figyelembe kell venni a már idézetteknek megfelelően a bűnelkövető személyi körülményeit, többek között az előéletét [23/2014. (VII.15.) AB határozat III. rész 42. bekezdés]. Ezen elveket és az idézett körülményeket mérlegre téve az ítéltábla úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés tettarányos, túl szigorúnak nem tekinthető, ezért a védelmi fellebbezés az enyhítésre irányulóan sem volt alapos.

[66] A törvénynek megfelelnek a szabadságvesztés végrehajtási fokozatára, a közügyektől eltiltásra, a szabadságvesztés beszámítására, valamint az egyéb, az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben hozott rendelkezései is.

[67] A kifejtettekre tekintettel ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletét a Be. 605. § (1) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

[68] Az előzetes fogvatartás beszámítására vonatkozó rendelkezés a Btk. 92. § (1), (2) bekezdésén alapszik.

[69] Az ítéltábla a másodfokú eljárásban a kirendelt védő közreműködésével kapcsolatban felmerült és a bűnösnek kimondott vádlottat terhelő bűnügyi költséget a Be. 613. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

[70] A vádlott megváltozott tényleges tartózkodási (fogvatartási) helyét a Be. 604. § (3) bekezdés c) pontja alapján rögzítette a határozata rendelkező részében, figyelemmel a 10. § 15. pontjára.

Debrecen, 2021. március 30.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke, Dr. Diószegi Attila sk. előadó bíró,
Dr. Bakó József sk. bíró